

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De obligatione adinuicem parentum coniugumve, ac filiorum seu
fratrum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

constaret quod ipse voluerit, ut filius in partem suae legitime eas haberet.

CAPVT IV.

De obligatione ad inuicem parentum, coniugum, & ac filiorum, seu fratrum.

S V M M A R I V M.

- 44 Obligatio inter virum & vxorem praesertim ad subiectionem & reuerentiam mutua.
- 45 Aliquot modi quibus vxor contra talem obligationem mortaliter peccat.
- 46 Explicatio difficultatis: An vxor tentatur sequi virum mutantem domicilium.
- 47 Modi quibus vir peccat mortaliter contra propositam obligationem.
- 48 Obligatio alendi vxorem.
- 49 Obligatio fratris subueniendi fratri, & filii ipsius.
- 50 An ea possit impedire in illo religionis ingressum, explicatur distinctio.

44. **C**VM vir & vxor indiuiduum vitae consuetudinem societatemque inean ex l. i. ff. de ritu nuptiarum, & ex cap. Illud, De praesumptionibus, efficiuntur duo in carne vna, ex cap. 19. D. Matthai, dubium non est quin debeant non tantum interno actu, sed externis etiam amoris signis se inuicem honorare, propriisque defectus mutuo tolerare, ac sibi subiectionem & reuerentiam mutua exhibere: potissimum autem vxor viro: quia licet hic in illam non habeat dominium politicum: habet tamen dominium quoddam naturale, secundum quod superior illius est atque caput, prout ab Apostolo dicitur in priori ad Corinth. cap. 11. Ad quod facit quod prima mulier formata sit non de pede, quia non debet esse ancilla, nec de capite, quia non debet esse domina: sed de latere tanquam socia data viro suo, vt ex Magistro sententiarum habet D. Anton. 3. part. r. tit. 14. cap. 9. §. 1. versu, De conuersatione coniugatorum. Et quamuis quod ad debitum coniugale attinet, ea ius aequale habeat cum marito (vt enim vxor potestatem sui corporis non habet: sed vir: ita nec vir potestatem sui corporis habet, sed mulier, ex Apostolo in preced. cap. 7.) id tamen non impedit, quominus in aliis, praesertim ex gubernatione domus, ius superioritatis penes maritum relideat, ex D. Anton. in initio citati paragraphi. Quocirca si vir vxori debeat reuerentiam, eandem vxor viro multo magis praestare tenetur. Cuius rei egregium exemplum dedit B. Virgo ex D. Luca cap. 2. sub finem, cum filium reperiens in templo dixit: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego, &c. praeposuit enim sponsum honoris gratia. Sara item cum de marito suo Abraham ageret, vocauit illum dominum: inquit, Et Dominus meus vetulus est, Gen. 18.

Efficitur praeterea ex dictis vxorem teneri obediri viro in iis in quibus ipse superior est: qualia sunt quae pertinent ad bonos mores & familiae gubernationem: quod notat Nauar. in Enchir. cap. 1. 4. num. 20. Ad quod faciunt quae ex D. August. habentur apud Gratianum in cap. Est ordo, in cap. Haec imago, in cap. Satis in cap. Mulier, & ex D. Hieronymo in cap. Cum caput, 33. quae 5.

Obligatio vxoris erga virum.

S E C T I O I.

45. **A**Tque his congruenter, pro praxi in particulari dicendum videtur, quod ad vxorem attinet, in ordine ad virum eam peccare mortaliter, si debitam huic subiectionem praestare contemnat: aut in re graui non obediat praecipienti aliquid eorum in quibus ipse est superior: aut si suis rixis ac verbis maritum prouocet ad blasphemiam, sciens, aut scire debens ipsum ex talibus, taliter prouocatum iri: haec Nauar. habet in cit. num. 20. vers. 6. & 7. Quibus adde si maritum peruiat, nisi id faciat defendendo se cum debita moderatione, illoqui enim grauem illi infert iniuriam ob superioritatem. Sequitur etiam ex praedictis, quod cum ad virum pertineat gubernatio domus, rerumque administratio, peccet vxor si contra expressam vel tacitam voluntatem illius, aliquid noabile expendat, etiam in elemosynis: nisi paraphernalia, id

est, bona aliqua ultra dotem habeat, vel artem multum lucrifera, vt loc. cit. expressit D. Anto. & explicuimus tractantes de elemosyna in lib. 4. num. 276.

Sed petes; An mortaliter peccet vxor, si virum suum nolit sequi cum ex vna ciuitate migrat in aliam, in qua vult eam ducere, mutando domicilium. Ad quod responderet affirmatiue, iuxta ea quae tradunt in verbo vxor Syluest. quae 3. Armilla §. 6. Tab. quae 2. Nauar. in Enchir. cap. 1. 4. num. 20. vers. 5. & Couar. cum aliis in Epitome 4. Decretal. pari. 2. cap. 7. in prin. p. nu. 5. Intellige autem nisi maritus fecisset antea pactum cum vxore de domicilio non mutando. De qua re dicitur plenius in seq. lib. 31. num. 309. & 310. Haec quoque quoad vxores in ordine ad viros dicta sunt.

Obligatio viri erga vxorem.

S E C T I O I I.

47. **Q**UOD vero ad maritum spectat in ordine ad vxorem, ex supradictis consequens est peccare mortaliter maritum (quod Nauar. expressit in cit. cap. 1. 4. num. 19.) qui indifere- te & sine causa valde rationabili, percutit vxorem, et si negandum non est quin si huius defectus id postulent, maritus qui caput est illius, ex priori ad Corinth. cap. 11. possit vsque ad verbera in vxoris castigatione procedere: iuxta ea quae tradunt D. Anton. 3. part. r. tit. 14. cap. 9. §. 1. ver. Secundo modo debet, & in verbo Vxor, Syluester quae 3. Armilla §. 2. & Tab. quae 2. Ait autem Sotus in 5. de iustit. & iure, quae 2. art. 2. ante solutionem argumentorum: quod nisi grauis urgeat necessitas dedecus sit viro, adeoque nefas, tali iure vti. Curandus enim est vxorum honor, nec ad castigationem veniendum est, nisi tales sint earum mores, vt recta ratio dicat, ipsas esse puniendas. Rursus consequens est mortaliter peccare maritus, si aspere tractent vxores tanquam seruas (quod Nauar. habet in eodem num. 19. vers. 3.) atque efficiant iniurias de se aptas ad infamandum, etiam si ipsi non habeant infamandi animum: si quidem sequatur infamia, vel probabile illius periculum. Item animo inferendi illis notabilem iniuriam, furibunda verba contra eas proferant: quantumuis ea non sint iniuriola sua natura, multo magis vero si talia sint quae laedant ipsarum honorem, & innuant fidem violatam.

Amplius mortaliter peccat viri qui absque legitima causa vxores impediunt, at occantque ad piis exercitiis, quae ipsae solent facere sine prauidicio eiusdem viri & administrationis domus: aut etiam ab obseruatione praecceptorum suae Dei sive Ecclesiae, vt g. ab audiendo sacro diebus festis, a communionem in Paschate, &c. Quod etiam Nauar. loco cit. ver. 1. expressit. Idem iudicium est, si nolit vxorem alere, iuxta Syluest. in verbo Alimentum, quae 1. vers. 3. & D. Anton. in memorato §. 1. ver. 1. Quod intellige, nisi ex impotentia excusetur: vt D. ipse Anton. admonet. Intellige etiam, quod Thomas Sanchez in lib. 9. de matrimonio, disp. 4. quae 2. tractat. alius abunde citatis, nisi vxor propria temeritate recedat a confortio viri, sine huius culpa. Nam vxor debet esse in viri obsequio, ex cap. Haec imago, 33. quae 5. Vnde si obsequium debitum praestare nolit, non accipiet alimentum sibi debitum. Quod si vxor recedat culpa viri, vt ob ipsius fauoriam, alenda est ab illo: quia cum tunc non vxoris, sed viri culpa tribuendum sit, quod illa non sit in huius obsequio, perinde censendum est, ac si reuera esset in obsequio. Quod si vtriusque culpa sit, addit memoratus author ibid. num. 24. attendendum est, cuius sit vltima, vt si vxor culpa quidem sua recessit, sed penitentia ducta redit ad virum, is nolendo eam recipere causam dare censetur separationi, & ideo teneri ad alimenta. Item si vxor inculpata quidem ob mariti fauoriam recessit, sed maritus ei cautionem sufficientem offert de securitate in posterum suavis tractationis: ita vt prudentis iudicio non habeat causam iustam recusandi oblatam conditionem, ipsaque nihilominus recusat: ei vir extra confortium suum existenti, non tenebitur alimenta tradere. Intelligi adhuc idem debet nisi dos promissa sit, nec soluta. De qua re idem Sanchez plenius in sequent. disput. 5. De eadem autem commodior locus dabitur in seq. lib. 31. qui erit de matrimonio.

Obligatio

O'lgario fratrum ad inuicem.

SECTIO III.

DE hac iuxta tradita ab Azorio 2. par. suæ summæ lib. 2. cap. vlt. habendum est pro documento: fratrem fratri indigentij debere alimenta præbere. Quod satis patet, cum egestas fuerit extrema vel quasi extrema seu grauis: nam & extraneis taliter indigentibus subsidium debetur ex lege misericordæ; sed difficultas est, an etiam teneatur cum egestas fuerit tantummodo, eo quod conuenienter conditioni sui generis & familiæ viuere non possit. Cuius partem affirmantem idem author merito tenet tanquam consentaneum ei, quod ex communi sententia Iurisperitorum habet Panorm. ad cap. Peruenit, De arbitris, num. 1. fratrem debere fratri alimenta, & forori dotem, quæ loco alimentorum succedit. Pro eadem quoque facit, quod ratio æquitasque naturalis postulat, ut frater fratri subueniat, non solum charitatis lege, quæ etiam extraneo simpliciter, aut grauius egenti debemus pro ut possumus subuenire: sed ratione quoque pietatis erga sanguine coniunctos exercendæ, ut succurrat indigenti necessariis ad agendam vitam, quæ deceat hominem iuxta conditionis, qui alioqui futurus sit cæteris ludibrio.

Quæ ratio procedit siue fratres sint ex utroque parente, siue ex altero tantum, ex eod. ibid. quest. 2. In quibus sequentibus addens fratrem ab ea obligatione non liberari: quod frater indigeat sua culpa: siue quia consumpsit dissipauitque bona sibi à patre tradita, quibus poterat se commode alere: siue quia pater illi exheredauit. Nam hæc non obstant quin vere indigeat, nec habeat unde uiuat: ac consequenter quia ex fraterna pietate subueniendum sit ei, si nequeat aliunde sibi de necessariis providere. Quod vero ille deinde docet Clericum prædictæ obligationi satisfacere posse, ex redditibus sui beneficii tractandum erit, cum ageretur de beneficiis Ecclesiasticis lib. 30. tract. 3. Atque quod de fratribus dictum est, idem ait dicendum esse de nepotibus ex fratre, vel ex forore: quia id ex naturali æquitate eis debetur, cum non habent unde sustententur.

Questionem autem: An teneatur quis ab ingressu religionis abstinere ob indigentiam alimentorum in quam frater, aut foror patiuntur, ceniet explicandam distinctione: ut si necessitas sit extrema, aut quasi extrema, seu per quam vita fratris, vel fororis periclitetur, debeat ea durante abstinere à tali ingressu, qui solum est consilij; quia fraternæ indigentia in ea subuenire tenetur iure naturali, cuius præceptum negligi non potest, ut consilium impleatur. Non debeat vero, si necessitas non sit valde grauis, ut cum frater vel foror solum indiget bonis necessariis ad statum & honorem dignitatemque suam tuendam ac cõseruandam; nisi forte aliquibus circumstantiis concurrentibus, inde sequeretur tantum scandalum aut commode damnum, ut prudentis arbitrio cedendum esset temporis, & talis ingressus omnino differendus: quod raro contingere potest: sicut & illud propter quod idem author ait ingressum posse egredi petita licentia, etiam non obtenta: nempe si frater perinde egat illius subuentione, ac si vellet se suspendio, aut præcipio necare, nec quisquam esset qui ab eo vitæ periculo ipsum eripere vellet.

CAPVT I.

De obligatione parentum & filiorum aliorum, quam carnalium.

SVMMARIVM.

- 51 Obligatio mutua pedagogorum, & puerorum eis commissorum.
- 52 Magistrorum obligatio ex charitate erga discipulos, & specialis imposita Doctoribus iuris, & medicis.
- 53 Specialis imposita Doctoribus Theologia.
- 54 Peccata mortalia que contra iustitiam magister committit, in ordine ad suos discipulos.
- 55 Casus in quibus discipuli mortaliter peccant.
- 56 Obligatio tutorum & curatorum, contra quam ipsi peccant mortaliter in rebus castibus.
- 57 Obligatio dominorum & seruorum.

Val. rj. Par. III. Tom. 2.

- 58 Casus in quibus contingit dominos peccare mortaliter in ordine ad seruos.
- 59 Casus in quibus seruos contingit peccare mortaliter in ordine ad dominos.
- 60 De domini obligatione subueniendi famulo egrotanti.
- 61 De obligatione solvendi eidem mercedem.
- 62 De obligatione domini, respectu delicti famuli.
- 63 De obligatione simili defendendi dominum suum.
- 64 Obligatio Principum erga populo sibi subditos, & horum erga illos.
- 65 Potestas præcipiendi in Principe, quæ.
- 66 In quibus Princeps communiter peccet mortaliter.
- 67 Obligatio ad inuicem patrum & filiorum spiritualium.
- 68 Obligationes particulares Curatorum.
- 69 Obligationes particulares Episcoporum.

NITIO huius tractatus annotauimus hoc præcepto præter parentes, & filios carnales obligari quosdam alios, de quibus sigillatim aliquid dicendum est. Primo quidem de iis, quorum alij aliorum priuatam curam gerunt. Secundo, de iis quorum alij alios ciuiler gubernant. Tertio, de iis, qui filij vel parentes sunt spirituales.

SECTIO I.

De obligatione ad inuicem eorum quorum alij aliorum curam gerunt.

In horum numero ponuntur magistri & ipsorum discipuli: tutores item & curatores, ac pupilli ipsis commissi: & denique domini & serui.

De obligatione magistrorum & discipulorum §. 1.

ATque de magistris illud notandum est: quosdam eorum esse quibus committitur à parentibus cura puerorum in iis, quæ pertinent ad bonos mores, & pedagogi ex eo dicuntur, quod pueris semper adesse debeant. Tenentes igitur parentum locum, grauissime peccant dissimulando talium puerorum delicta, nec gerendo curam debitam illorum in iis quæ ad suum officium pertinent, ut potissimum pertinere censentur: instructio in à bonis moribus ac pietate Christiana, & in literis promotio: in quibus tanta ac talis potest esse ipsorum negligentia, ut mortaliter delinquant. Atque ad cohibendum puerum sibi commissum non obiurgatione tantum, sed etiam verberibus si opus sit ad emendationem, ut poterunt: iuxta ea quæ tradit Sotus li. 5. de iust. & iure, qu. 2. art. 2. Quod intellige, ex eodem ibidem, nisi ob illorum ætatem, vel alias qualitates id ipsis fas non sit; aut dummodo in hoc non excedantur consueti limites, nec facultas, seu beneplacitum eorum à quibus tacitam vel expressam habent puniendi potestatem.

Ij vero qui sub pedagogo sunt peccare possunt, si ei debitam reuerentiam non exhibeant: & in rebus ad bonos mores pertinentibus inobedientes sint. Nam ipse gerit vicem parentum, eisque succedit in cura, quam iure naturæ habere debent educationis filiorum. Quæ de causa iidem parentes male faciunt tractantes pedagogos tanquam famulos, cum inde fiat ut pueri, ipsos facile perinde ut reliquos famulos, contemnant.

Alij autem magistri sunt, qui profitentur grauius scientias, quibus non incumbit quidem tanta cura rectæ institutionis suorum scholasticorum, quos supponunt iam esse institutos, aut ab alijs instituendos; tamen tenentur saltem ex charitate non nunquam aliquid inter legendum interponere, quo in bonis moribus eosdem scholasticos suos promoueat; & procurare de prauorum emendatione, iuxta præceptum de correctione fraterna, quo ad id tenentur plusquam cæteri communiter, ob rationem nonnullam quam habent patris, ob quam etiam ipsis reuerentia specialis debetur. Aduertant autem qui ius ciuile, aut medicinam docent ipsos mortaliter peccare, si ad suas prælectiones scienter admittant Religiosum, Presbyterum aut Clericum dignitate Ecclesiastica præditum. In eo enim cooperantur peccantibus mortaliter transgressione præcepti quo in cap. vlt. Ne Clerici vel Monachi; iidem Religiosi, Presbyteri & Clerici sub excommunicatione ipso facto incurrenda, prohibentur sa-